

- **Фобията от баркодове и електронни карти – от поредицата статии, посветени на „апокалиптичните“ страхове** стр. 3
- **Седмица на православната книга във Варна** стр. 4

- **За екзорцизма – св. отци за борбата със страстите**
- **Светците лечители – из книгата на Стефан Мутафов** стр. 5

- **Владимир Свинтила: В търсене на Бога** стр. 6
- **Подвиеът на Борис (Енвер) и Серафим (Ешреф) Хакъеви, пострадали за Христа през 1913 г.** стр. 7

Тропар, глас 4

Пустинното и безмълвно житие като възлюби и след Христа, твоя Жених, усърдно като се затече, и Неговото благо изго в младостта си като взе, с кръстното знамение срещу мислените врагове мъжествено като се въоръжи, с постнически подвизи, пост и молитви, и със слъзни капки възлепите на страстите си утаси, гостославна Параскево. И сега, в небесните чертози, с мъдрите девици като предстоиш пред Христа, моли се за нас, които почитаме честната ти памет.

Из житие на преподобна Параскева-Петка

Когато царят чу колко чудеса и изцеления върши светата, пожали за нейните мощи. И повели на ония, които бяха в Цариград и им рече:

– Не искам от вас нито злато, нито сребро, само това, което е в Епиват: да ми изпратите мощите на света Петка с раката, това искам от вас.

Тогава латините, що бяха в Цариград пратиха послание до царя, говорейки:

– Царю честити, молим те да повели твоя власт да дойдат епископи и да пренесат мощите на света Петка в твоето славно царство.

Тогава той проводи преосвещения Марко, митрополита на Преслав, с много почете, с много епископи и свещеници да пренесе честните мощи на преподобната в престолния град Търново. И отиде епископът в Епиват и взе честните мощи. С голяма почит се връщаше, хвалейки Бога и преподобната. И откъдето минаваха с мощите, навсякъде излизаха клирици и свещеници, и народ с много почит и благоухания.

Когато цар Йоан Асен чу, че светите мощи приближават, излезе във от града с майка си, царицата Елена, и със своята царица Анна, и с честния патриарх Василий, с целия църковен клир и с безчислено множество народ.

Царят и всички, които бяха с него, с много почете

посрещнаха светите мощи и като им се поклониха и ги целунаха, положили ги в царската църква. И всички, които имаха различни болести, идваха с вяра и получаваха изцеление.

Йеромонах Анатолий (Берестов)

Грехът може да бъде победен

Нашият център се нарича „Център за рехабилитация на лица, пострадали от псевдорелигиозни секти и окултизъм“. На пръв поглед изглежда, че тук няма място за наркомани. Миналата година през нашия рехабилитационен център премина голям поток от сектантисатинисти. И ние приобщихме към Църквата около двацет човека бивши активни сатинисти.

Преди това не сме се занимавали специално с наркомания. Но от миналата година започнахме активно да работим за решаването на този проблем, разработвайки собствена програма за рехабилитация на наркотично зависими, която бе утвърдена от Светейшия Патриарх Алексий II.

Без да познавам наркологията, изхождайки от опита си на невропатолог и главно като свещеник съм организиран рехабилитация на наркомани по следната триетапна система.

На първия етап основен момент е свободното решение на самия наркоман, докато дойде в Центъра за духовно обгрижване. Съвсем наблизно е църквата „Воскресение Словущего“. Всеки вторник отслужваме молебен с водосвет. Наркоманите обикновено идват със своите родители. Затова преди молебена провеждаме кратка беседа, на която говорим за това какво е наркоманията.

Ние, както и всички православни християни, смятаме, че тя не е просто физиологична болест. Наркоманията е духовна болест. Тя е следствие от греха, а той не може да бъде излекуван. С грехом да се борим и да го победим или да бъдем победен.

След молебена се провеждат по-обстойни беседи на присъстващите със свещеника, лекаря-нарколог и психотерапевта.

Осен това, всеки втор-

ник от три до пет часа изповядваме младежите. Изповедта има огромно значение за промяната на греховния начин на живот, който е в основата на наркоманията. Рехабилитационната програма в Центъра за духовно обгрижване не се изчерпва с медицинското лечение, а цели именно промяна на начина на живот. Във вторник вечер се служи вечерна служба, а в сряда – св. Литургия.

Първият етап при нас продължава от 7 до 14 дни. Той съответства на детоксикационната терапия на т. нар. постабстинентен синдром. След беседите с лекарите нарколози, психиатри и психотерапевти става ясно от какво терапевтично лечение се нуждае болят. Ние не лекуваме самостоятелно, защото нямаме лиценз за лечение. Но съветваме родителите какво да правят, къде и към кого да се обрънат.

Дезинтоксикационната терапия, за съжаление, струва много скъпо. Но в Москва има православни детоксикационни лечебници, където това лечение струва минимално. Ние самите работим изцяло безплатно.

Провеждаме сериозна работа и с родителите. Защото, ако не се промени отношението на родители към техните деца и не настъпи промяна в семейната среда, не е възможно да се решават положително въпросите, свързани с рехабилитацията на наркоманите. Работим съвместно с лекари. Например една от нашите лекари, фитотерапевт, направя специална комбинация от билки, която помага да се премине абстиненцията доста безболезнено. Тя създаде и препарат, който се нарича „Етадез“, позволяващ да се преодолее абстиненцията за три, максимум за четири дни.

На стр. 4

Кой ни направи магия

В Столичния храм „Св. Неделя“ всеки четвъртък се четат т. нар. Киприянови молитви против магии, уроки, заклинания и пр. Храмотъ се пълни с хора християни. Една част от тях са „практикуващи“, други – само по традиция. Но за тези молитви всички си приличат по две неща: имат проблем, за който някак са узнали, че се дължи на магия и имат надежда, че Бог по силата на молитвите ще им разреши проблема.

Вероятно и в много други православни храмове в определени дни се четат тези молитви. И това е добре, защото означава, че идващите са се доверили на св. Църква...

Но сега да оставим за малко общите впечатления

и да се опитаме да вникнем в самата реалност.

Как продължава животът след Киприяновите молитви

Какво е останало в душите, какво се е променило?

Истината е, че ние често пъти не участваме истински в църковния живот, но по-скоро се опитваме да се ползваме от Църквата, за да си разрешим един или друг проблем. Тя просто е едно от многото средства, които сме „длъжни“ да не пропуснем. Например, ако страдаме от високо кръвно, трябва да пробваме всичко. Ако докторът помогне, добре – спираме доук. Ако не, отиваме по-нататък – опитваме с билкар, после може и да ни побяе някоя баба, а за всеки случай си пускаме и една

„литургия“ (по-хвоща, ако е за 40 дни, ако и това не помогне, може и за година). Същевременно не се отказваме от някой и друг сеанс при екстрасенс, а не е излишно да си проверим и хороскопа.

Това означава, че по дух и по вяра оставаме извън Църквата. Защото ставаме сатинисти. Точно тази е думата. Да бъдеш такъв, не е задължително да навлезеш в метални шипове и да си татуираш три шестници, череп или някакви други специални символи. Достатъчно е да се поддадеш на суеверия и да потършиш помощта на „алтернативната“ мистика, за да влезеш в общение с падналите духове. Тогава да не очакваме полза от Църквата.

Когато става въпрос за **страха от магии** нещата се усложняват.

Има християни, които винаги са били чужди на този род дейности. Те самите никога нито са вършили, нито са участвали във вършенето на магия. Гнусят се от нея, християнската им вяра е чиста, молитвe се, участват в църковните тайнства. Но ето, че им се случва нещо неприятно, престава да им върви – на тях или на техни близки. После ще се намери някой, който да посее съмнението и страха: „Сигурно са ти направили магия!“

И животът става непоносим. Навсякъде тегне тази мисъл. Дните минават в страхове от магята, тя дебне навсякъде.

На стр. 5

ХРОНИКА

България

Тържествено честване на Деня на независимостта

На 22 септември, 1 Неделя след Неделя подир Въздвижение, Ден на независимостта на България, бе отслужена св. Литургия в ПКСХП „Св. Александър Невски“ от Негово Високопреосвещенство архимандрит Борис, гл. секретар на Светия Синод и председател на църковното настоятелство на храма, в съслужение с храмовото духовенство. Молитвено участие взе Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Максим, който след литургията отслужи благодарств-

вен молебен по случай празника, в съслужение с б. Нюйоркски митрополит Геласий, Траянополския епископ Иларион, патриаршиски викарий, архим. Иоан, протосингел на Софийската митрополия, и столично духовенство.

Траянополският епископ Иларион произнесе слово за празника и знаменателното събитие на 22 септември 1908 година, когато тържествено е обявена независимостта на България.

А. ПЕТКОВ

230 години от основаването на Девичкия манастир „Покров Богородичен“ в Самоков

На 30 септември в храма на Самоковския манастир тържествена вечеря отслужи Негово Високопреосвещенство Русенският митрополит Неофит. На службата молитвено присъстваха Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Максим, Високопреосвещените митрополити Видински Дометян, б. Нюйоркски Геласий, Варненски и Великопреславски Кирил, архимандрит Иоан, протосингел на Софийската св. митрополия, и духовници от Самоковска духовна околия.

Слово произнесе Високопреосвещеният

митрополит Неофит.

На другия ден, 1 октомври – Покров Богородичен, по случай 230 години от основаването на манастирската обител св. Литургия отслужи Негово Светейшество патриарх Максим в съслужение с Високопреосвещените митрополити Видински Дометян, б. Нюйоркски Геласий, Русенски Неофит, Варненски и Великопреславски Кирил. Участие взеха архимандрит Иоан и духовници от Самоковската духовна околия.

Тържествено слово по случай празника произнесе Видинският митрополит Дометян.

Духовен празник в Ресилевския манастир

В навечерието на празника Покров Богородичен в Ресилевския манастир Негово Преосвещенство Знеполският епископ Николай, викарий на Софийската св. митрополия, отслужи тържествена вечеря с лития и петохлебие.

На 1 октомври в светлата обител, носеща името „Покров Богородичен“, Знеполският епископ Николай отслужи св. Литургия в съслужение с 25 духовници от Софийска и други епархии. След това бе отслужен водосвет.

Софийска митрополия

Архиерейско служение в Пловдивска епархия

На 15 септември, Неделя след Въздвижение, Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений посети с. Манолово Конаре. Поводът бе навършването на три години от възстановяването на храм „Св. Теодор Стратилат и Теодор Тирон“, разрушен по време на Чирпанското земетресение през 1928 г. В построяния на мястото на стария и осветен през 1999 г. нов храм, Негово Високопреосвещенство отслужи празнична св. Литургия в съслужение с обгрижващия енорията с. Манолово Конаре свещ. Стайко Бон-

чев, свещ. Георги Гугов от храм „Св. Петка“ в Пловдив и епархийските дякони Еленко Йосифов и Емил Паралингов. На службата присъстваха депутати от Народното събрание Нонка Матова, кметът на община „Марица“, кмета на с. Манолово Конаре, както и кметовете на близките села Рогоши и Маноло.

От стария храм, построен в края на XIX в., днес са запазени само св. престол и иконите на иконостаса.

Културно-просветен отдел на Пловдивска митрополия

Академични новини

Откриване на новата учебна година в Богословския факултет

На 1 октомври, Покров Богородичен, тържествено бе открита новата учебна година в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. По този случай в параклиса на Богословския факултет бе отслужена св. Литургия от Негово Високопреосвещенство архим. Борис, главен секретар на Светия Синод, в съслужение с протопрезвитер

проф. Николай Шиваров, свещениците Иван Иванов и Климент Харизанов, ефимирей, дякон Георги Янков и дякон Георги Иванов. На службата присъстваха ректорът на СУ проф. д-р Боян Биолчев, деканът на Богословския факултет доц. Иван Ж. Димитров, преподаватели и студенти.

След св. Литургия бе отслужен водосвет и бе от-

правена молитва за благословение и преуспеяване през новата учебна година на всички, които се трудят в родната Алма Матер.

Проповед за празника произнесе архим. Борис, а деканът на факултета приветства новоприетите студенти и пожела на всички ползотворна учебна година.

Димитър БОБЧЕВ

Настоящият брой на „Църковен вестник“ се издава със спомощствателството на столичния храм „Св. Петка“ – стара.

Редакцията на вестника благодари на църковното настоятелство.

Храм „Св. пророк Илия“ – гр. Перник, кв. „Мошино“,
набира финансови средства за изписване на притвора.
Банковата ни сметка е: ОББ – клон гр. Перник, п. к. 2300,
пл. „Кракра“ 1
Банкова сметка № 5010552710
Банков код № 20082614
Църковното настоятелство

ХРОНИКА

От света

Богословски научен форум в Бозе, Италия

От 15 до 21 септември за десета поредна година университетът в Торино, община ПиEMONТ – Италия, и монашеската община в манастира Бозе организират и предоставят любезното си домакинство на представителния научен форум, посветен на православната духовност и източните монашески традиции. Конференцията протича в две сесии. Първата, чийто съорганизатор е Цариградската патриаршия, е с пресобладаващо участие на богослови от Цариградската патриаршия и Еладската църква, а втората – със съорганизатор Московската патриаршия и с участие предимно на представители на Руската православна църква. Темите на тазгодишните сесии бяха съответно: „Свети Симеон Нови Богослов и монашеството в Константинопол“ и „Преподобните старци на Оптинската пустиня.“

Темите на конгреса позоваха не само разглеждането на историческите аспекти

на монашеския живот, но и вникване в духовния опит на онези, които служат на Христа „всеки с оная дарба, каквато е приел“ (1 Петр. 4:10).

Сред докладчиците изпъкнаха имената на архиепископ Евлоги Смирнов, епископ Калистос Уеър, епископ Иларион Алфеев, професори от Моск., Санкт-Петербург, Солун и др.

Както бе отбелязано в приветствието, поднесено от името на Алексий II, патриарх Московски и на цяла Русия, за изминалите десет години международната конференция в Бозе

„стана отражение на строгата академичност, научна фундаменталност и обективност в съчетание с дълбоко духовно разглеждане на повдигнатите въпроси“.

Нееднократно официалните приветствия и докладите бяха подчертавана и другата безспорна заслуга на конференцията в Бозе: да отговаря на все по-нарастващия интерес на Запада към дълбоките корени на християнството и светотеческите традиции, съхранени в пълнота в светлото Православие.

Александра
КАРАМИХАЛЕВА

Фондация „Покров Богородичен“

Международна конференция „Църквата и социалната дейност“

17 – 19 октомври 2002, Конференцентър „Интерпрег“, гр. София

17 октомври 2002 г.

9:30 **Официално откриване**
Приветствие на св. Синод на Българската православна църква

10:00 **Доклади по темата „Принципи и особености на църковната социална дейност“**
Основни черти на социалната дейност на Българската православна църква от 9 септември 1944 г. до наши дни.
Негово Високопреосвещенство Ловчански митрополит Гавриил

Евхаристия и мисия.
Негово Преосвещенство епископ Игнатий Мидич, Сръбска православна църква

Принципи и особености на църковното служение в просветната област.
Архимандрит Сионий

Православната църква и съвременната хуманитарна дейност и дейностите за развитие.
Ник Чоков (САЩ)

13:00 – 14:00 Обедна почивка

14:00 **Доклади по темата „Църковна социална дейност и държавна политика“**
Държавната политика в социалната сфера и прехвърлянето на правомощия върху изповеданията.
Доц. Иван Желев

Взаимодействие на Църквата и държавата по въпросите на възпитанието на децата сиращи.
Свещ. Александър Докомин, Руска православна църква

Православното пастирство и социалните грижи – пресечна точка на симфонията между Църква и държава.
Прот. Николай Георгиев

Дяконията – предизвикателство и отговорност в периода на промени в страната.
Росица Дикова

19:30 Коктейл за участниците

18 октомври 2002 г.

9:30 **Доклади по темата „Традиция и съвременност в църковната социална дейност“**
Политиката на Европейския съюз в областта на социалната реформа в страните кандидатки за членство.
Изабела Урибе (Делегация на Европейската комисия)

Алтернативните форми на църковната социална работа и духовните им измерения.
Пламен Сивов

Особености на социалната дейност на Румънската православна църква.
Свещ. Ирма Валер, Румънска православна църква

Християнската дякония в съвременното общество: традиция и практика в Германия.
Д-р Петер Бартман – Дяконшес Верк (Германия)

Обзор и перспективи на енорийската мисийна работа към храм „Св. Паулиус Хилендарски“, гр. Стара Загора.
Свещ. Йоан Карагеоргиев

13:00 – 14:00 Обедна почивка

14:00 **Работа в работни групи**
1) Личен духовен живот, енорийска дейност и църковна политика
2) Форми и граници на църковната социална работа

17:00 **Представяне на резултатите от работата по групи**

17:30 **Закриване на конференцията**

19 октомври 2002 г.

9:00 Тържествена света Литургия в храм „Св. Иван Риска“, Софийска духовна семинария

12:00 **Обяд в Софийска духовна семинария**

13:00 – 14:00 Обедна почивка

14:00 **Работа в работни групи**
1) Личен духовен живот, енорийска дейност и църковна политика
2) Форми и граници на църковната социална работа

17:00 **Представяне на резултатите от работата по групи**

17:30 **Закриване на конференцията**

19 октомври 2002 г.

9:00 Тържествена света Литургия в храм „Св. Иван Риска“, Софийска духовна семинария

12:00 **Обяд в Софийска духовна семинария**

За информацията и записване за участие:
фондация „Покров Богородичен“, тел./факс: 02/987 16 55, адрес: София 1000,
ул. Врабча 18, ет. 5, електронна поща: training@pokrov-foundation.org

Фобията от баркодове и електронни карти

Митът за шестцифрите в баркода (нарочан в България още ивичен код, шрикод, лентов код) бе разгледан подробно в статията „Шестцифрите в лентовия код“, публикувана в ЦВ през 2000 г. В началото на 2001 г. на Интернет страницата на Сретенския манастир (www.pravoslavie.ru) бе проведена открита дискусия, която доведе до категорично експертно твърдение, еквивалентно с изводите от посочената статия: макар и за човека, владеещ машинния език, контролните линии в баркода да се асоциират визуално с едно от двете представления на числото 666, нито машината разкодира разделителите като шестцифрите, нито баркодът съдържа по някакъв начин числото 666 в електронен вид. Изводите на експертите бяха цитирани и в решението от Седмото разширено заседание на богословската комисия на Руската православна църква. По думите на патриарх Алексий II, проблемът с руския Индивидуален данъчен номер е изкуствено измислен и там няма никакви шестцифрите. „И самото число 666 няма никакво мистично значение – в Библията има страница 666 и ние не я късаме“ – заяви председателят на РПЦ.

За първи път тезата, че в баркода на стоките е закодирано числото 666, се появява през 1982 година в книгата на Мери Стюард Релф „Новата парична система 666“. Любопитно е, че в тази книга, която в един момент се била популярна дори в Гърция, е даден и преразказ на вече разгледаната от нас легенда за компютъра „Звяр“ в Белгия. Проста проверка в Интернет показва, че Мери Стюард Релф е цитирана в огромен брой сектантски текстове, свързани с есхатологията. Коя всъщност е тази авторка?

Името на М. С. Релф е лансирано за първи път през 1981 г. от Питър Лалонди, водач на телевизионно шоу с красноречиво то име „Библиското предсказание тази седмица“. Всяка седмица в шоуто се появяват различни гости, които коментират злободневни проблеми от политиката и обществото и ги свързват с предсказания от Апокалипсиса. В предаването М. С. Релф е представена като Ph. D. (доктор на науките), макар да не се уточнява от кой университет и по каква специалност. Самата тя определя себе си като „преуспял бизнесмен, работещ с милиони долари“. След бестселъра си „Новата парична система 666“ през февруари 1983 г. М. С. Релф публикува книгата „Икономически съветник“ (!). В нея тя твърди, че получила пророчество по време на сън, според което Второто пришествие на

Христос ще настъпи до 1999 година. Според нея през 1989 г. щяла да избухне трета световна война. „Америка ще изгори!“, пише тя в книгата си, като посочва 1993 г. или най-късно 1994 година.

Днес братята Питър и Пол Лалонди вече не водят телевизионни предавания, а работят като сценаристи на пълнометражни холивудски филми. Дори и протестантските критици оп-

с разнообразни цветни листовки на тази тема.

На първо място, тази теза подлежи на богословска критика – като пример можем да цитираме част от решението на Седмото заседание на Богословската комисия на РПЦ: „Представата, разпространена в някои църковни среди, че „Антихристът още не се е явил, а печат вече слезат“, или че съществува някакъв „предпечат“, противоречи

ната измяна на Христос и поругаването на вярата.“

Дори да пренебрегнем богословските аргументи, твърденията за картата като „предпечат“, който ще бъде заменен заради липсата на сигурност, показват еднозначно колко далече са разпространителите им от реалността. Ако потребителят не съобщава на никого ПИН кода си и го сменя редовно, дори картата да бъде открадната, рискът за неправомерна трансакция е минимален. Днес не може да се намери банкомат или ПОС терминал, който да разрешава работа без ПИН кода. Системите за пазаруване в Интернет също станали по-сигурни през последните години.

Дори в редките случаи на измама (в САЩ подобни кражби се наказват сурово от кражбите чрез взлом) притежателят на сметката не само, че може да въведе лимити или да блокира картата си във всеки момент, но дори в някои случаи е възможно и оспорване на вече извършени трансакции (стандартният срок за това е не по-късно от 60 дена след превода). Освен това за какво са ни нужни белези, които да доказват самоличността, след като съвременните технологии са достигнали ниво, при което няма нужда от никакви „инфрачервени скенери на дланта“ или „имплантирани микрочипове“. Достатъчна е просто снимка на ириса на око, а ирисовите скенери вече не са екзотика. Кой ще се съгласи да си прави татуировки по лицето и челото поради съображения за сигурност? И още: кой ще обедини насила банките и ще унищожи съществуващата конкуренция между тях, за да централизира корпоративните персонални записи?

В последната публикация се разгледаме реалните и измислените проблеми около защитата на персоналните данни. Засега ще кажем единствено, че предизвикателствата имат предвид всички технически и правни аспекти и изискват специализирани познания в тези области.

Преди около петнадесет години в Гърция са съществували различни интерпретации, според които миряните „приели“ лични или кредитни карти, следва да подлежат на епитимия. Благодарение на намесата от страна на Светия Синод на Еладската църква днес този проблем е преодолян. При контакти с гърци и при посещения в Гърция се вижда, че и православните християни използват кредитните карти и с тях може да се пазарува даже в църковните магазини.

Макар и преодолян в Гърция, отзвукът от тези спорове се пренесе в България.

Днес кредитни карти

се издават от почти всички български банки. Това не попречи през изминалите години стотици банки офиси в страната да бъдат осветени от канонични православни свещеници, което показва, че Църквата ни не счита издаването и ползването на кредитни карти за опасно за душата.

Между дебитните и кредитните карти не съществува никаква технологична разлика. От миналата година дебитните карти се използват активно в България. Десетки хиляди държавни и общински служители вече получават заплатите си чрез тях. Това решение се дължи на зачестилите кражби при пренасянето на големи суми в брой и разпоредбата на МВР, в такъв случай да се използват охранителни фирми. Използването на дебитни карти дава възможност сумата да бъде преведена по безкасов път индивидуално на всеки служител, и то на минимална цена. Парите могат да бъдат получени във всеки град на България. Всичко изглежда добре, но какво да прави християнинът, ако случайно възприеме насериозно предупреждението, че в тези карти е числото на звяра? Нима всички учители в София несъзнателно са присели „сатанинския печат“, защото получават заплатите си през банкомат? Кой е в състояние да поеме отговорността дори за един единствен православен християнин, напуснал работата си заради фалшиви предупреждения?

Запознаване с технологията на издаването и ползването на кредитни и дебитни карти води до извода, че те по никакъв начин не могат да се считат за „предпечат“ на звяра. Те са създадени единствено и само, за да улесняват боравенето с пари. Това, в което донякъде могат да бъдат обвинени издателите и клиентите на тези карти, е стимулирането на потребителско отношение към живота, но и това е спекулативно. Дори и в този случай всичко зависи от конкретния човек. С кредитна карта може да се плати за оръжие, може да се приведат пари за благотворителни цели. Както в Гърция, така и у нас страховете, свързани с кредитните карти се появяват в началото на активната им употреба. Като всяко ново нещо те се свързват с някаква заплаха. Освен това до този момент при финансовите операции са се разменили някакви конкретни банкноти и монети. Заманата им с „виртуални“ пари е стряскаща и така лесно възникват легенди за скрити послания и претелства на вярата.

Ако свидетелството на вярата ни се състоеше в непремнатост на кредитните и дебитните карти, то това би било лесно. Но от православните християни се изисква много повече. Както казва старецът от Псковско-Печорската лавра: „Вярващият човек е длъжен да се отнася любовно към всичко, което го обкръжава. Любвеобилно.“

Константин СПИРОВ

Д-р М. С. Релф – „Новата парична система 666“ (1982 г.)
Надписи на корицата: „Автор на бестселъри“,
„Без валутни карти, без парични знаци, прочети истинската реклама – декодирай 666 в баркода“,
Над контролните линии на баркода са нарисвани шестцифрите, върху челото е добавен баркод.

ределят продукцията им „Апокалипсис IV – Съдът“ (2001 г.) за примитивен филм с прекалено плоски персонажи.

Страхът от електронни карти е свързан със страха от баркодове – и в двата случая те се определят като „предвестник на новата финансова система“. Но доколкото в баркода директно се търси „666“, то електронните карти са наречени „предобраз“ на печата. Твърди се, че след време те ще бъдат заменени с невидими лазерни белези или имплантирани микрочипове под кожата. Междувременно ще тече рекламна кампания, в която хората ще бъдат убеждавани и манипулирани да разрешат поставяне на белези по ръцете и челата си. Като основание за това ще бъде посочвано, че картичките могат да бъдат губени и използвани от престъпници, за разлика от „лазерните татуировки“ с „числото на звяра“ – сигурна идентификация на всеки човек. Първият документиран в България случай на подобни предупреждения е от 1990 г., когато сектата „Семейството на любовта“ заля София

на църковното учение за явяването на Антихриста в „последните времена“ на човешката история. Както вече бе казано в Изявлението на Светия Синод на РПЦ от 7 март 2000 г.: „Да уважаваме чувствата на вярващите и да пазим християнското трезвомислие, „На опитващите се да свържат идентификационните номера с „печата на Антихриста“ напълняме, „в светото отеческо предание печатът се е разбирал като знак, закрепящ съзнателното отричане от Христа... Въпреки тази традиция някои твърдят, че едно технологическо действие сякаш е в състояние само по себе си да направи обрат в съкровението дълбини на човешката душа, карайки я да забрави Христос. Такова суеверие се разминава с православно то тълкуване на Откровението на св. Йоан Богослов, съгласно което „печатът на Звяра“ се поставя на тези, които съзнателно повярват в него „единствено заради явливите лъжудеса“ (св. Йоан Златоуст). Никакъв външен знак не нарушава духовното здраве на човека, ако не е вследствие от съзнател-

И рече старецът...

Из беседа със стареца Николай (Гурянов) от Псковско-Печорската лавра за страховете, свързани с въвеждането на индивидуален данъчен номер в Русия.

Въпрос: Не виждате ли опасност за душата в това?

О. Николай: Не. Да се пиянства, да се тързлува, да не се трудиш – това е грях. Това не трябва. А това, което трябва е – да се работи. [...]

Ако човекът е вярващ, то няма никакъв грях. Нали там не пише „бий и граби“? Разбра ли?

– Да.

О. Николай: Там с нищо не се говори за това.

Въпрос: Но все пак някаква опасност няма ли в този номер?

О. Николай: Каква опасност?

Въпрос: Батюшка, какво бихте искали да кажете на всички православни християни за спасението?

О. Николай: Слушай, вярващият човек, той какво е длъжен? – Любвеобилно да се отнася към всичко, което го обкръжава. Разбра ли? Любвеобилно.

Грехът може да бъде победен

От стр. 1

Той се употребява при хероинова зависимост, а в Москва, както е известно, се разпространява предимно хероин, като най-тежък и скъп наркотик.

Но по-важното е, че когато хората идват в Църквата, те вярват в Бога, чакат помощ и спасение от Църквата Божия, и в такива случаи абстиненцията протича бързо и безболезнено. Ние самите сме свидетели на това.

Има случаи, и то не рядко, когато младежите престават да се инжектират с наркотик след първия молебен. Понякога абстиненцията изобщо не настъпва.

Спомням си за едно момче Валери от Самара. Той ни посети и от влака отиде направо на молебна. След това се приbral в наемната квартира заедно с майка си, легнал да спи и спал почти цяло денонощие. И по-нататък се случи това, което почти никога не се случва на наркоманите – събужда се и престава да се инжектира. Това беше около 2 февруари. Оттогава не се е инжектирал нито веднъж и вече не изпитва никакво желание за това. Такива неща се случват често.

Вторият етап е по-тежък, по-важен и по-отговорен. Той представлява първоначалната ремисия, която е състояние на неустойчиво възстановяване. За този етап имаме различни варианти. Или младежите и девиците остават в нашия Център за духовно обгрижване към храма, или си живеят у тях, но ползват консултациите на лекарите специалисти.

В този период особено значение придаваме на работата на свещениците, на пастирската грижа за душата. Работата е строго индивидуална – при всеки болед състоянието е различно.

Моят работен ден, например, започва с това, че ставам от сън, след молебата аз сядам до телефона и от осем и половина започвам да се обаждам на

моите наркомани, за които се грижа. А те, за съжаление, не са малко. Всички привикнаха към този ред. Ако в осем и половина звъне телефонът, значи това е отец Анатолий. В последно време свикнаха и ме изпре-

варват, като сами ми се обаждат у дома: „Отец Анатолий, добре съм, не се притеснявайте.“ Или: „Отец Анатолий, провалих се.“ Впрочем това рядко се случва.

Активната пастирска грижа за душата представлява индивидуална работа с всеки наркозависим дори и по телефона. Освен това разговаряме и в Центъра за духовно обгрижване, и в няколкото храма, където служим. Според мен основният момент е активната пастирска грижа за душата на наркозависимия.

Работата с психотерапевта е също много важна част от нашата дейност. При нас работи известният психотерапевт – Д. А. Авдеев, когото мнозина познават от неговите книги. Нашата цел е възкръвяването на страдащия, приобщаването му към Църквата с ежедневното присъствие на богослужението, на изповед и на катехизаторските занимания.

Следващият етап е приучване към молитва. Свещеникът обяснява, че молитвата е задължителна и че целият ден трябва да се посвети на молитвата. Подкрепят го и лекарите нарколо-

зи, психотерапевти, психолози... При който и лекар да отиде лекуващият се, навсякъде се подчертава голямото значение на молитвата. Без молитвата не може да се получи истинска помощ. Имаме още и група за

подкрепа. В нея участват психотерапевт, психолог, а също така и бившите зависими от наркотиците, намиращи се в състояние на устойчива ремисия. Именно той оказва огромна помощ в нашата работа. Наркозависимите виждат примера на тези двайсетина човека, които вече половин година не се инжектират. Те разказват на новодошлите колко е важно да промениш начина си на живот, говорят им за промяната на собствения си мироглед. Това често има по-силно въздействие и от беседата със свещеника.

Вторият етап включва промяната на начина на живот. Постигамо го по различни пътища. Първо, организирахме терапевтична общност за духовна и социално-трудова рехабилитация на наркозависимите. Тя се намира в северната част на Ярославска област, на границата с Вологодска област. Там за половин година младежите от рехабилитационната общност построиха голям двуетажен дом. Освен него получихме още две сгради. Младежите работят там и се молят, редувайки молитва с работа.

Когато съм при тях, денят ни започва с молебен, утринни молитви, една глава от Апостола и една глава от Евангелието. Когато са сами, вместо молебен изчитат полунощницата и утринните молитви, по една глава от Апостола и от Евангелието, след което закусват и започват да работят. Работата е много. А вечер, когато съм там, отслужваме вечерното молебно правило, донякъде по манастирски образец – Малко повечерие, вечерни молитви, една катизма от Псалтира, чин на опрощаване и три канона с акафист. И момчетата така свикнаха, че и сега, когато са сами, те продължават да живеят по установения ред. И най-страшна за тях с заплахата: „Ще те отстраним от общността.“

В терапевтичната общност, както показва опитът, не бива да има много хора. Максимум 10-12 човека. Нашата е предвидена за 12 души. Но имаме възможност и за разширяване на дейността. Именно затова получихме тези две сгради. И сега можем да имаме три рехабилитационни общности по десет човека.

Както вече казах – вторият етап е най-съществен и най-важният. Това е етапът, който дава на нашата работа окончателните плодове. По-голямата част от наркоманите престават да се дрогират.

Започнахме да се занимаваме с тази работа през октомври 1997 година. Работим вече 14-15 месеца. За това време при нас бяха около 40 човека. От тях в състояние на устойчива ремисия се намират 35. И само с шестина се борим, борим, борим... Но какви са тези шестина души? Това основно са хора, които са преминали през така нареченото „лечение“ при Маршак, при Назаралиев, т.е. при окултистите – йога, кундалини и т. н.

Голямо значение на този етап, както и в първия, има приобщаването на човека към физически труд, хигиена и физкултура. Това по-

СПРАВКА

Кратка справка за йеромонах Анатолий (Берестов)

Йеромонах Анатолий (Берестов) е доктор на медицинските науки, професор, невропатолог, ръководител на Центъра за духовно обгрижване „Св. прабедин Йоан Кронщадски“ в Москва. Дейността на Центъра се състои в рехабилитацията на лица, пострадали от псевдодемолизиращи организации и окултизъм, а така също и на наркозависими младежи. Методиката, разработена в центъра, вече е внедрена в 14 града на Русия и ОНД. Стотци хора са се върнали към нормалния живот след тежка наркозависимост и последиците от попадането в секти. Преди о. Анатолий е бил ръководител на Центъра за рехабилитация на инвалиди, страдащи от детски церебрален парализ. Той е и председател на храм „Св. преп. Серафим Саровски“ в Института по трансплантология към Министерството на здравеопазването на Руската федерация.

Също така е автор или съавтор на следните книги: „Духовната агресия срещу Русия“, „Числото на Звезда“, „Да се завърнеш към живота“, „Православните магьосници“, „Изкушението на биообактите“, „Черните облаци над Русия или баян на магьосниците“, „Узаконените магьосници“, „Окултните корени на наркоманията“, „Грех, болест и изцеление“, както и цяла поредица статии в периодичните издания.

мага през първия период, както и в началните моменти на втория. При нас в общността младежите работят много. За една година те построиха няколко дървени сгради. Построиха и дървен храм. Отглеждат цяло стадо от гъски, около 200 птици, т.е. те работят, работят и пак работят. Не им остава време да мислят за наркотиците. Но има и провали и това са случаите, когато се пие водка... Може много да се говори как и защо се случва това, но ще се ограничим до-тук.

Третият етап включва устойчивата ремисия. Това вече е период от 7-8 месеца до година и повече. На този етап те се връщат при нас, в енорията. Идват на църква и се намират около храма; и отново молитвата, храмът и Центърът за духовно обгрижване. В това време се опитваме да съдействаме за тяхното трудоустрояване. Този проблем е много сложен. И тук отново е голямата ролята на групата за подкрепа: на свещеника, психотерапевта, на някои други лекари и на бившите наркозависими. Няколко души при нас вече се записва във ВУЗ. Поточно в юридическия факултет на Руския православен университет.

Други продължава учението си в осми, девети и десети клас, защото не всички са завършили училище.

В последно време Институтът по наркомания на Министерството на здравеопазването на Русия се обръща към нас с молба да им помогнем в организирането на рехабилитацията на наркозависимите. Сега изграждаме храм в Института по наркомания, обмисляме план за работа, програма на филиал за рехабилитация. Планираме съвместна дейност с Института по наркомания. Освен това предлагаме да проведем съвместен семинар по наркомания за свещеници. Самите те обикновено се боят от наркоманите, странят, дистанцират се, дори ги избягват. И това е един горчив факт.

Ако от тези 40 души, които дойдоха при нас преди година и половина, сега 35 човека се намират в състояние на устойчива ремисия, това говори вече много. Защото медицината може да излекува само от 2 до 5% от наркозависимите.

А това означава, че не ние ги лекуваме. Лекува ги Божията сила и любовта на обкръжаващите ги хора.

Из доклад, произнесен във Воронеж, 1999 г.

Седмица на православната книга във Варна

На 18 септември от храма „Св. Николай Чудотворец“ във Варна беше отслужен водосвет от Негово Високопреосвещенство Варненски и Великопреславски митрополит Кирил в съслужение със свещеници от града. С тържествената служба бе поставено началото на Седмицата на православната книга, която се провежда за четвърти пореден път.

За първа година тържественото откриване бе в храм „Св. Архангел Михаил“, който дълги години бе използван като музей на Възраждането и съвсем наскоро бе върнат на Варненска митропо-

лия. Към участниците в проявата произнесе поздравителни слова Негово Високопреосвещенство, а от името на свещенството о. Василий Шаган.

На следващия ден, 10 септември, бе проведен семинар на тема „Литургията като център на живота и мисията на Църквата“. В регионалната библиотека „Пенчо Славейков“ беше открита изложба, посветена на 40 години от канонизацията на св. Паисий Хилендарски и 240 години от написването на „История славянобългарска“.

Лекция на тема „Просветната мисия и социалната дейност във Великотърновска епархия от Освобождението до Втората

световна война“ изнесе асистент Росен Русанов от Православния богословски факултет на ВТУ.

На 11 септември бе проведен семинар, посветен на духовно-просветната мисия на Църквата сред подрастващите и младежта. Участие в семинара взеха о. Симеон, ефимерий на СДС, и ас. Росен Русанов от ВТУ.

Вечерта бе представена книгата „Богословие на иконата“ на Леонид Успенски от преводача Владимир Генев и редактора на книгата Венета Дякова.

На 12 септември семинар на тема „Организиране на енорийския живот в големия град“. Вечерта

беше представена книгата „Да се завърнеш към живота“ на йеромонах Анатолий (Берестов). Той изнесе и лекция „Духовно-просветната и социалната мисия на Руската православна църква в съвременния свят“.

Семинарът на 13 септември бе на тема „Енорийският живот“. Вечерта за работата на енорийския духовно-просветен център „Възнесение Господне“ в Бургаз говори о. Захари Дечев, а лекция „Православие и живот“ изнесе о. Василий Шаган.

На следващия ден, Кръстовден, в катедралния храм „Успение Богородично“ бе отслужена св. Литургия от Негово Висо-

копреосвещенство митрополит Кирил в съслужение с храмовото духовенство. От 13 часа бе извършено осветяване на Кръста, издигнат край кв. „Галата“.

В неделя бе отслужена св. Литургия в храм „Св. Архангел Михаил“ от храмовото духовенство в съслужение с госта от Руската православна църква йером. Анатолий (Берестов).

Поради големия интерес към работата на Центъра за духовно обгрижване на лица, пострадали от окултни организации, тоталитарни секти и наркомания „Св. Йоан Кронщадски“ в Москва, по време на Седмицата на православната книга бяха проведени

специализирани семинари, водени от о. Анатолий, посетени на проблемите на наркозависимостта, нейното лечение и окултната заплаха.

Седмицата на православната книга, която вече е традиционна проява, разкрива методичната мисионерска духовно-просветна работа на Варненска митрополия и е от голямо значение за духовната просвета на християните.

Тя се явява форум, на който се обсъждат както богословски, така и проблеми, свързани с мисията на Църквата и енорийския живот.

Емилия ПОГОНЧЕВ

Изгонването на сатаната от Мария Магдалина.
Стенопис от Сеславски манастир

Кой ни направи магия

От стр. 1

Разболезе се човек – от магията е; случи се нещо в работата или някой не може да се ожени, или децата не се запомнят – все про-клетата магия пречи. И започват Киприянови молитви, водосети, маслосети, служби. Интензивна църковна атака. Никакви занимания с нечисти дела. Православна вяра и упование на Бога... и все няма и няма отърване. Защо?

Защото без да искаме, пак неусетно сме се поддали на скверностите, съчувствали сме така или иначе в магия, направена или не!

Как? – като потърпевши. Станали сме неини доброволни жертви чрез страха, който също може да се превърне във вид демонажност. Дяволът го приема с радост, даже толкова по-добре за него – жертвата ще се мъчи не само на онзи, но и на този свят!

Такава е сатанинската злоба и колко жалко е, когато ставаме подвластни чрез страха. Да се страхуваш прекалено от дявола и от неговите деяния, каквито са магитите, това значи, че признаваш силата им, че се покланяш на черната им мощ чрез ужаса. Накратко казано

страхът е вид признание

Ако имаме страх Божи, признаваме Бога. Ако ставаме подвластни чрез страха от дявола, признаваме него. А кой може да служи на двама господари? (вж. Мат. 6:24)

Така страхът от магии става препятствие за цялото ни благочестие, потъпква дръзвостта ни към Бога, прави всяко на-

ше църковно начинание слабо и безплодно. Затова все ходим по черквите „да ни четат“, но нашата молитва е вече залушена от маловерие и от малодушие. Неусетно за нас онова, дето ни го четат, е станало вид магическо действие (или противодействие – все едно). Ние, разбира се, го наричаме молитва, но то става истинска молитва само когато съществуваме в нея като синове, не като роби.

Затова е крайно време да се надсмеем над дявола, като му покажем Христовия кръст, начертан завинаги в душите ни при светото Кръщение. Ако сме се кръстили в смъртта на Господа, какви магии изобщо могат да бъдат фактор в живота ни и, ако очакваме да възкръснем с Него, какви уроци могат да ни препечатат?

За един християнин самият въпрос даже е неуместен – дали някой ни е направил магия или не. Какво може да ни интересува това? Та ние имаме много по-важно дело, много по-високи цели. Магията е кал и зловоние. Защо да се ровим там, след като работата ни е да достигнем Небесния Йерусалим?

А когато този въпрос все пак твърде много ни занимава, нека първо да обвиним себе си. Сами ние сме си направили магитата чрез маловерие, мрачни страхове, лукавство пред Бога и липса на покаяние в сърцата ни. Послужили сме на идола на страха. Принесли сме християнската си вяра в жертва пред истукана на съмнението и безпокойството.

Благовест АНГЕЛОВО

Магизмът като състояние на съзнанието може да бъде открит навсякъде. Красноречив пример за това в християнската практика са кръщението, причастияването, венчанието и монашеското пострижение поради чисто светски побуди (например, за да не болеваш), а не по вяра, както говори за това Господ Исус Христос (Мат. 16:16).

Израз на това магическо съзнание се явява разпространяващият се през последните десетилетия, т. нар. екзорцизм.

Лаодикийският събор (364 г.) постановява: „Непроизведеният от епископа не трябва да заклинява нито в църквата, нито в дома“ (пр. 26). Правилото ясно свидетелства както нецърковния характер на тази практика, така и духовното състояние на заклиняващите. Преподобният Йоан Касиан Римлянин изяснява: „Който желас да запоявда на нечистите духове или чудесно да дарява здраве на болните, или да изявва пред народа някое от чудните знамения, той макар да призовава името Христово, остава чужд на Христа, защото, воден от надменна гордост, не следва Учителя на смиренното... Затова и нашите отци никога не са смятали тези монаси за добри и свободни от заразата на тислесването.“

Екзорцизмът имал своето място в древната църква по силата на особените дарования, изпратени през този период, но впоследствие е прекратен. В „Апостолските постановления“ (III в.) се забранява поради следните мотиви: „Славният подвиг на заклинянето е дело на доброволното благо-разположение и благодатта Божия чрез Христа, наитие то на Светия Дух, защото получаването на дара на изцелението се разкрива чрез откровение от Бога и благодатта, която е в Него, става явна за всички.“ В IV век вече не се споменава екзорцисти. Специалният чин за прогонване на демони в тревника на митрополит Петър Могила (XVII в.) има католически произход и в Руската църква той не е получил практическо признание.

Нито един от руските светци не е заклинявал, но те са притежавали дара на Светия Дух, Който и извършвал изцелението.

Православната църква винаги е следвала думите на Спасителя: „тоя пък род не излиза, освен с молитва и пост“ (Мат. 17:21), т. е. с пра-

За екзорцизма

вилен аскетичен живот, благодарение на който християнинът според смиренното си достига безстрастие и получава от Бога дар за побеждаване на злите духове. Само достигналият безстрастие е способен да встъпи в открита борба с тъмните духове, без да навреди на болните и на себе си. Такива в древност са били единици. Затова свещеникът, дори и най-благочестивият, но дръзваш сам с помощта на особени молитви и свещенодействия да изгонва зли духове, рискува не само себе си да подхвърли на поругание от тях, за което промислително се говори в книгата „Деяния на св. апостоли“, но да подложи и беневотия на още по-големи болести и страдания. Без да се притежава дарът на Св. Дух, не трябва да се търси вършина изява на действително на Неговия дар.

Св. Игнатий с горчивина възкликавал за подобни опити: „Душепагубно актьорство и печална комедия представяват старците, които приемат ролята на дренвите свети отци, без да имат техните духовни дарби.“

Само светците можели да изгонват бесовете, но не всички, а единствено тези, които им посочвал Сам Господ.

При това светците изцелявали „просто“ с молитва, преди всичко вътрешна, невидима за другите (например молитвата на св. Василий Велики, св. Йоан Златоуст), извършвайки гайнствата Покаяние и Евхаристия, без каквото и да е специално заклиняване или чинопоследование, доколкото такова се извършва над всички вършачи при тайнството Кръщение и се явява осъществяване на техния акт на съзнателно отричане от сатаната и неговите дела.

Господ забранява да се говори с бесноватите. Светите отци също категорично забраняват да се слушат или да се влиза в контакт с тях, защото по време на изгонването бесовете получават пълна свобода да „проповядват“ и да възбедят притежаващите в заблуждение, да ги зарязват със своя дух на лукавство, гордост и плътски страсти.

В посланието „За девството“ под името на св. Климент Римски аскетите предписват: „... да се посещават обладащите от зли духове и да се извършва над тях молитва. С пост и молитва да прогонват демоните, не с отбрани и изискани думи, като мъже, от Бога получили дар за лекуване.“

„Той (авва Питирион) много беседваше с нас и разсъждаваше за различаването на духовете, казвайки, че ня-

кои бесове могат да бъдат открити зад нашите страсти, които често обръщат към зло. И така, чеда, казваше той, който иска да изгонва бесове, той трябва първо да поработи над своите страсти: защото каквато страст победиш, такъв демон и изгонваш. Трябва да работите над страстите, за да прогоните и демоните на тези страсти.“

Преподобният Йоан Касиан Римлянин в беседата „За Божествените дарования“ предупреждава: „Човек, предаден на явни пороци, понякога може да извърши чудо и поради това да бъде почитан като свят човек, раб Божий... и самият той, воден от увереността си, че притежава дар да изцелява, поради надмнеността си е подхвърлен най-тежко падение. Защото демоните често с вопли назовават хора, които не са свети и не притежават духовни дарби, и дават вид, сякаш тяхната святост ги изгря и ги принуждава да напуснат тях, които са обладали.“

Преподобният Варсануфий Велики напътства: „Не е добре настоящо да се молим да получим изцеление, защото не знаем кое е полезно за нас.“ Той казва: „Да противоречи на дявола не може всеки, само силният в Бога, на Когото бесовете се подчиняват, ако някой слаб противоречи, бесовете се гаврят с него, защото той им противоречи, оставяйки в тяхната власт. Така и да им забраняваш е дело на велики мъже, притежаващи власт над тях. Много ли от светците са забранявали на дявола, подобно на Архангел Михаил, който правел същото, защото имал власт? Ние, немощните, трябва само да прибегваме към Исусовото име.“

Преподобният Йоан Пророк на молба да се помоли за бесноват, отговоря: „Нека той самият пости и се моли колкото може, тогава и молещите се за него ще бъдат чути, защото „голяма сила има усърдната молитва на праведника“ (Яков 5:16), а и Сам Господ е казал: „тоя пък род не излиза, освен с молитва и пост“ (Мат. 17:21).

Преподобният Исаак Сирин за влизането в преракена с бесовете казва: „Защо ти излизаш да учи духове и като са на шест хиляди години. Това твое дръзко прекъсване ми служи като оръжие, с което ще те поразят, незаисамо от твоята мъдрост и благоразумие.“

Блаженият Теофилакт Български: „Освобождаването от бесовете може да се окаже по-лошо впоследст-

вие, ако не е свързано с покаяние.“

Св. Игнатий Брянчанинов: „Никакви заклинятелни молитви не са необходими: те са прочетени над всеки от вас при св. Кръщение. Трябва да се предадем на волята Божия и да признаем, че заслужаваме всякаво човешко и бесовско нападение, толкова страхът от само себе си ще ни напусне.“

„Споменавайте във вашите молитви болящата Д., която е предадена по Божие допущение на сатаната, за да се спаси нейната душа. В духовно отношение подобно наказание Божие не е лошо свидетелство за човека. На същото са били подложени много велики Божии угонници. Много по-тежко от беснуването е приемането на някаква вражеска мисъл, която може завинаги да погуби душата.“

Приведените думи на светите отци красноречиво свидетелстват за тяхното отношение към сериозния проблем за изцеляването на бесноватите.

Гоненето или заклиняването представлява явление, подобно на широко разпространените в наше време и по целия индуслав Западна т. нар. петдесетничество, харизматизъм, движение „Нов век“, а в светските среди – т. нар. екстрасенсорика.

Всичко това порожда и душата, и тялото на човека.

Магическото възприемане на култа се явява една от главните причини за изграждане на християнската религия, за нейното изкривяване, причина за развитието на езичеството, особено на атеизма, окултизма и сатанизма.

Най-голямото изкушение за човека е да разбули „тайната на битието“ (Бог, човек, природа), самият той да стане като бог, неподвластен на Бога, нещоповече – опитът да подчини и Самия Бог. Магията е безумен опит за реализирането на подобна идея – нещоп като психологическа революция на човека против Бога.

Според Священото Писание последна крачка в развитието на езичеството ще бъде явяването на господаря на този свят – антихриста, „човекът на греха“, „сицът на погубелта“, за да седне като бог в Божия храм, показвайки себе си, че е бог“ (2 Сол. 2:3-4) и ще твори лъжечудеса с помощта на магии и други средства.

Алексей ОСИПОВ,
професор в Московската
духовна академия
Превод Мария ИВАНОВА

Обява

Фирма ФАРТ ООД – София, официален вносител на най-реномираните световни фирми в областта на реставрацията и консервацията, предлага всички необходими материали за:

- ползатяване – вътрешно и външно, златен варак с богат избор на цвят и карат (за ползатяване на икони, иконостаси, кръстове и кубета), както и имитационно злато на листчета;
- стенопис и иконопис (почитване, укрепване, реставрация, ново изписване);

- съхранение и лечение на дървесината: иконостаси, мебели, греди, колони, подове, парпети и др. (предпазването и от дървояд, гъби, влага вътрешно и външно);
- консервация на камък (почитване, укрепване и защита);
- реставрация на хартия, метал, кожа;
- импрегниращи и укрепващи материали за основи, стени, мазилки;
- професионални консултации и гарантирано изпълнение.

За контакти:

1164 София, бул. „Христо Смирненски“ 20, тел. 02/66 36 56, факс: 02/963 40 93; GSM: 088/66 25 28 и 098/57 07 75.

Светците лечители

Публикуваме откъс от книгата на проф. Стефан Мутафов „Светците – покровители на професиите, социалния статус и здравето“, която би била полезна на нашия читател като изследване на обичая отделни социални и професионални прослойки да обявяват определен светец за свой покровител. Разбира се, че подобно „профилиране“ на светците е условно и независимо от вида на нашите нужди можем да се обърнем към всеки един от тях като ходатай пред Бога. Защото Бог е Този, Който помага, лекува, укрепява. Условие за това молитвата ни да бъде чута е преди всичко вярата, с която пристъпваме към Него.

Като общ патрон за лекарите се приема, св. Пантелеймон (27.VII). Той бил обучен в лечебното изкуство от дворцовия лекар Ефросин, а в християнството бил посветен от свещеника Ермолай. Ходял да лекува и по затворите, като излекувал успешно едно ухапано от отровна змия дете, един слепец и т. н. Мъченикът бил обезглавен (в 296 г.) до маслиново дърво, което изведнъж се покрило с плодове от горе до долу. Поради това се почита и от акушерките.

Особен интерес представлява за нас св. Стилиян Детепазител (26.XI), който се сочи за патрон на педиатрията и педагогиката. Според агиографски данни той е родом от Пафлагония (Мала Азия). Живял е в края на IV и началото на V век. Бил е чудотворен лечител на децата, заради което има прозвището „Детепазител“. Иконографски той не се представя като благославящ. Най-често с дясната си ръка извършва един особен „ускокояващ“ жест, а държи с лявата си ръка патиерца или сочи с пръст детето, което задължително държи в лявата си ръка. Почита се особено много като покровител на кърмачетата. Детето обикновено с изрисувано в пелени и никога с орел. В иконата на св. Стилиян от черквата в с. Сатовча, Разложко, е прегърнато даже 14 пеленачета!

В тази връзка не може да не подчертаем отново светите Седмочисленици и особено св. Климент Охридски (25.XI). Той е не само Охридски архиепископ, но още основоположник на българското образование от университетски тип, както получавали през Средновековието учениците им в Охридската школа. Част от тях били обучавани на лекарско изкуство, така че той полага основите и на българската медико-педагогика. А занимавайки се с лечението на разни психо-физически дефекти, той фактически е и първият български дефектолог (безспорно в сегашния смисъл на думата). У нас денят на св. Климент Охридски се почита като „студентски празник“ не само в Софийския университет, но и от всички български студенти. Неговият живот и дейност го сочат още като непосредствен покровител особено на преподавателите по медицина и по дефектология.

Безспорно като патрон на всички лекари се явява преди всичко св. апостол и евангелист Лука (18.X). Той бил лекар и художник, кой-

то е и първият иконописец на св. Дева Мария – майката на Исус Христос. Св. преп. Сампсон Странноприемец се почита като покровител на лекарите

За покровител на пчеларите се приема св. Хараламбий, който се чества на 10 февруари. Той бил епископ в малоазийския град Магнезий. Пострадал в началото на III век при римския император Септимий Север. Бил е лечител. И до днес в народната медицина се прилага славно при някои кожни болести т. нар. „Хараламбиев мед“

вители на константинополските лекари, които на празника му (27.VI) се покланяли заедно пред мощите му и след това пирували. Приживе Сампсон построил в Цариград дом, където приемал болни, сиромаси и странници, които лекувал чудно. Веднъж след като излекувал и опасно заболялия имп. Юстиниан, от благодарност царят построил по искане на Сампсона обширна болница и странноприемница. Той поел управлението ѝ до дълбока старост.

Съществуват още и светци, и празници, които са профилирани за различни видове нервни и психични заболявания. Така например в Църквата има т. нар. „Неделя на разслабения“, която е специална за лечението на „разслабени“, т. е. различните паралитици. Сред стенописите на старата черква в с. Добърско е представен св. Аврелий като лечител на душевните болести. Като типично български целители на психично болните и на глухите у нас се приема преди всичко св. Иван Рилски. Зографите на много места представят и тази му житийна сцена. Особено добре фигурира тя в икона на Йозеф Ноймайер (1866) със сцената „Св. Иоан изпяващ беснаго“. Лечител на различни психично болни (луди) бил

и св. преп. Герасим (4.III), а св. Сава Освещени (5.XII) е известен като „гонител на демоните и лечител на различни тежки заболявания“ в основаната от него голяма лавра с няколко болници и две странноприемници.

В стенописите на старата черква в Добърско като прогонвачи демоните (бесовете) са изписани още св. Юстин Философ (1.VI), св. Антоний Велики (17.I) и св. Андроник Ефески (12.X). Руският светец Нифонт се сочи също като „бесопрогонител“. Особено известен

и Дамян (1.VII), Кир и Иоан (31.I), Пантелеймон (27.VII) и Ермолай (26.VII), Сампсон (27.VI) и Диомид (16.VI), Мокрий и Аникита (12.VIII), Талалей (20.V) и Трифон (1.II). В тяхната иконография също често се пише формулата на тяхната безвъзмездна помощ, а именно: „Туне прясте – туне дадите нам!“ – като молитва на болните към тях! Дори в житието на първите двама от безсребърниците се сочи, че веднъж св. Дамян се изкушил и приел като благодарност за оказаната от него помощ три яйца. Това възмутило до такава степен св. Козма, че той не само се отрекъл от брат си, но и заявил, че не желае да бъдат погребани двамата един до друг.

Трябва да подчертаем, че повечето от различните медицински специалисти имат и „по-тясно профилиран“ патрон, т. е. за конкретната специалност. Така например хирургите са с патрони св. Козма и Дамян, които често иконографски се представят да държат скалпел или копие. Рентгенолозите пък са под покровителството на св. архистратиг архангел Михаил (8.XI). Той е и „душевадник“, като върши това чрез смъртта. Тя иконографски се представя под формата на скелет, какъвто пък рентгенолозите разчитат ежедневно. Специалните по балнеотерапия (хидротерапия) и физиотерапия пък празнуват деня на „Живоносния източник“, представен от зографите чрез шадраван с лечебна минерална вода.

Известно е, че дори през периода на социалистическия държавен атеизъм у нас не можа да бъде различено честването на Бабинден, известен като Ден на акушеро-гинекологичната помощ (21.I), т. е. патрон на „лекарите акушер-гинеколози и на акушерките („баби“)“. Св. Сава Богати се приема също, че лекува жените, особено бездетните от тях. Освен това св. вмчца Екатерина (24.XI), още се почита от „жените, които раждат мъчно“, а св. вмчца Марина (17.VII) от всички родилки, защото тя още приживе обещала „да помага на жените, които я призовават, докато раждат“.

У нас зъболечението е под патронажа на св. мчк Антипа (11.IV), който е споменат още от св. Иоан Богослов в неговото „Откровение“ (Откр. 2:13). При мчченията му накрая той бил заведен на идолското капище, където го хвърлили в нагорещо до червено идол на меден бик (който според легендата е бил с много големи зъби). А на икона от XIX век (съхранена във Врачанския исторически музей) под образа му зографът изписал и текста на една „Молитва свещенному мученику Антипу от болезни зубныя“. Аптекарите пък имат за свой патрон св. Николай Мирликийски чудотворец (6.IX) и т. н.

Проф. Стефан МУТАФОВ

Владимир Свинтила В търсене на Бога

Ч е едно общество, по-точно една общественост, може да се пребори, може с усилие да придобие един религиозен мироглед, у нас не е хрумвало на никого. У нас по принцип бяха изхвърлили религиозната вяра в коша, разбира се, ако не се отнася за различните форми на теософията, наивния вид на „европейския будизъм“, доктрината на дъновистите. Отхвърлила християнството, българската „интелигенция“ намираще своето изповедание в Блаватска и Ани Безант. Приемайки източната теософия (или това, което се представяше за източна теософия), тя смяташе себе си за нерелигиозна: теософията бе „в стъгласие с науката“ (за разлика от Библията, която естествено противостоеше на европейския емпиризм).

Духовната ситуация бе двусмислена и неискрена. Позитивистът, лекар или инженер, се занимаваше със спиритизъм, на който търсеше „научните основания“. Позитивистът-професор бе запознат отлично с астрологията, но това в неговите очи не бе религия, а отново – „наука“. Крайният рационалист пък, отхвърлил всичко свръхестивно, компенсирал със следобедни алкохолизъм (хаустринкер) крайностите на своето изповедание. В обществената живот, училищата, университетите, пресата, книгопечатането владееше сивият материализъм. Навсякъде опровергаваша религията, или по-точно християнството, с феномени от физиката на твърдите тела. Търкалящата се по наклонена плоскост сфера, паралелограмата на сили, постулатите на Евклид – всичко това опровергаваше съществуването на Бога. Светът се движеше от религиозния мрак към светлината на прогресизма, схващан само като развитие на техниката и така наречените точни науки. [...]

Всички около мен бяха вярни марксиста. Техните естествени науки им трябваша само за полемика с църквата, никой никога не е имал някакъв научен интерес. [...]

В печата полека-лека си създадох отношения с хора на перото. И постепенно попаднах на хора, за които религията бе вече проблем. Това бе така чудно и така ново. По-важното, което открих беше, че тия хора правеха едно усилие да вярват. Имаха предположение към вярата, която нашите преди бяха изгубили още в годините на Възраждането.

Срещнах само един, който бе придобил естествено и без усилия своята вяра и я пазеше от детството – Константин Петкован. Останалите, които виждах и опознавах, бяха минали през отрицанието на вярата, през „научния мироглед“, бяха платили данък на материализма, на позитивизма, на марксизма. [...]

Един морален потрес съществуваше, особено сред съчувствениците на комунизма – при мнозина императивно се поставяше въпросът за Провидението, Наказанието, Предопределението. И атеистичният екзистенциализъм на Камю и Сартр не можеше да ги утеши.

В интелектуалните среди имаше борба. Тя не бе точно Борбата с ангела, но бе, по нещо, сходна с нея. Борба за вяра. Не бяха ясни пътищата. Не можехме да се върнем към наивистични религиозни представи. Не бе ясно какво трябва да бъде новото религиозно съзнание. Черпехме не малко поука от католицизма и протестанството, но в последна сметка се оказа, че не можем да бъдем други и различни от това, което сме. Чакаха ни нашите храмове с позлата, тровахме се на нашите връбници, велиждени, задущинци. [...]

По принцип няма нищо по-лесно за материалиста от това да открие Христа. Материалистът е застанал с гръб към кръста. Достатъчно е да се обърне.

Така е не само теоретически, но и по принцип. В живота, обаче, това просто обръщане е едно повторение на Христовата Голгота.

В Малко Търново видях другата страна на това време. Поосрещна ме енорийският свещеник, с когото имаме работа. Той ме заведе и ми показа на балкона на старата църква един камيون икони. Буквално един камيون.

– Спасявам каквото мога, защото знаете ли какво правят с иконите тука? Закачат ги на стените в жилищните, за да покажат на комунистите, че не вярват повече в Бога.

– А знаят ли те, че една такава деспотска икона струва няколко хиляди лева?

– Ето, това не зная? Ако го научат, може би ще спасят иконите. Моля ви се, съобщете им го по някакъв начин.

Не знам дали успях да направя достойни това. Били ли са някога тия хора християни? Не са ли били винаги мръсни конформисти и не са ли прибягвали лицемерно към църквата, която е била силна? Сега Църквата не бе вече силна. И те отиваше с ругатни и проклятия при другата сила, комунистическата партия, която трябваше да им осигури така любимото благоденствие.

ОБРАЗИ НА БЪЛГАРСКАТА СВЯТОСТ

Подвигът на Борис (Енвер) и Серафим (Ешреф) Хакъеви, пострадали за Христа през 1913 г.

Продължение от бр. 17

Като свърши тази първа кръщавка в Дардере, всички почнаха да им честитат. Най-напред погът им каза: „Хайде честито сега! Да сте живи и здрави, да живеете в нашата вяра!“ Подобни пожелания казваха и другите, на което новопокръстените се радваха и благодаряха. От черквата всички бяха заведени в домовете на кръстниците. Там се бяха гощавали и равали вяжана на новото родство през целия ден...

В доклад на асеновградския архиепископски намесник до Пловдивския митрополит Максим от 31 декември 1912 г. се казва: „Началото на християнизирането е турено от него (свещ. Пантелей Кузов от Соколовци) в Дардере. Там покръстил най-първо един запасен турски офицер, бивш адвокат, с цялото му семейство. След него се покръстил един дървеш и друго семейство, всичко на брой осемнадесет души... Според положителни сведения, след него са приели светото кръщение още петнадесет семейства.“

В първата група новопокръстени били Енвер Хакъев и средният му брат, както и Хасан Анджефов. Енвер получил името Борис, а кръстник му станал Петър Жерафов. Хасан Анджефов станал Аспарух, а негов кръстник бил църковният настоятел хаджи Костадин.

„Това необикновено за той край събитие възпламенило не само града Дардере, но и целия Източен Родопи – от Мадан до Гюмюрджина, постоянни делегации от будното помашко население зачестили до окръжния управител с неиз-

менна молба да искат свещеници за кръщение.“

С писмо от 20 декември 1912 г. секретарят на Св. Синод Ст. Костов уведомява министър-председателя Ив. Ев. Гешов, че в района вече са се покръстили тридесет и три българомохамедански села. От края на 1912 г. до лятото на 1913 г. се покръстват около 200 000 българомохамедани от Родопите, Западна Тракия и Македония, включително и всички селища около Златоград и Гюмюрджина. Мисията, изпратена с тази цел от Св. Синод, пристигнала в Дардере вечерта на 24 януари 1913 г. и останала там до 27 януари.

На 26 януари включилите се в нея свещ. Ной Ангелов се запознал с Борис Хакъев и Аспарух Анджефов и разговарял с тях. На въпроса защо са пожелали да се покръстят, Аспарух отговорил: „Ние сме български късметлии, че в наши времена става това... и защото нашите бащи са ни говорили как са дошли турците, как са ни отнели вярата, черквите обрнали в джамии, а манастирите разрушили.“

Борис Хакъев казал: „Нашите бащи и деди са ни предавали, че ние сме българи, с ноем са ни отнемали вярата и че ще дойде време наново да станем българи. Сега е дошло това време.“

Голямото желание на българомохамеданите да се покръстят и радостта, с която посрещали изпратените при тях свещеници, са обявени. Те винаги са били смятани от турците за „гяури“ и „второкачествени“ мюсюлмани. През цялата им история османските, а след това и българските власти, заинтересовани от подкрепата на Турция по време на Първа

та световна война, са поддържали сред тях неграмотността и винаги други са говорели от тяхно име. Въпросът за доброволното покръстване на българомохамеданите и българските и турски зверства, довели до повторното им ислямизиране, е твърде сериозен и като предмет на множество спекулации, затова заслужава да бъде изследван подробно. Тук ще се спрем само на подвига на братята Хакъеви и някои други новомъченици и изповедници, пострадали тогава.

В средата на юли 1913 г., докато българските войски се бият в Македония, турски башибозуци нахлуват в освободените земи и подлагат православните българи на масово изтребление. Особено жестоко е разправата с новопокръстените българомохамедани, които отказват да се върнат отново към исляма. В с. Арда 20-30 башибозуци образували наказателен отряд за издирване на новопокръстени. Заловили 85-годишния Христо Колосюки и „зверски го убили, като го намущкали с щиковите си, за да се накървяват всички, след което го доубили и заровили“. Отвлякли една жена на име Стана, „покръстена и ревностна нова българка християнка“, жена на Махмуд хаджи Шкодров и въпреки защитата на мъжа и молбите на близките ѝ, я убили по същия начин в един връх край селото, защото отказала да се потурчи. Башибозуците заловили 90-годишния Христо Вълковски и Ташо Смерджив. Започнали да измъчват Христо, но тогава един от местните първенеци съобщил за това на техния командир, майор Керим Ахмед, който веднага прекратил разправата с два-

мата старши.

В с. Смилан бил заклан един българомохамеданин за това, че не искал да се откаже от православието и името Христо. В Дардере бил докаран новопокръстеният християнско име Стою хаджи Мехмед от с. Саръ-къс (дн. Жълтуша), където бил жестоко бит. От Дардере го закарали в Гюмюрджина, а оттам в Кърджали, където го обесили. Само превземането на Кърджали от българската армия попречило да бъде обесен и друг изповедник на вярата – дядо Даямян от Дардере. За тях свещ. Ной Ангелов казва, че те „макар и живи, но понеже са с готовност понасяха и бяха готови да умрат за Христа и придобият Христа и живот небесен, те са в избраните при величито и славою Христови, която долавя Бог три пъти да не откъре, затова облажавам народните мъченици“.

Отец Ной описва също и подвига на Борис и Серафим Хакъеви. „Гореспоменатият офицер Хакъев, с ноем име Борис, стана първ жертва. След нашето отстъпление от Тракия, нахлуват башибозуци. Започва паническо бягство на всички стари и новопокръстени християни от Дардере и околната. Се бежанците е бил и Борис със семейството си. Кръстникът на Борис, Петър Жерафов, убедил кръщеника си да се върне и да защити домовете им от тази напасть. Но башибозуците нахлуват и със залпов огън похватят мъртъв Борис. Трупът му стoyal... пред казармата непогребан.“ След като престояла така около седмица, тялото на Борис Хакъев било нарязано на парчета и изхвърлено...

„После заловили братата на Борис – Серафим, били го най-жестоко с железна, принуждавайки го да се откаже от християнската вяра; докарали майката, жената и децата пред него, дано се смили поне за тях. Но той и при най-тежкия побой пропльждал да вика: „Не познавам ни майка, ни жена, ни деца. Познавам само моя Христос и майка България! А вие... по-скоро отделеете душата от тялото ми, да отиде при моя Христос!“

Майка му, жена му и децата му плачат и молят да се откаже от Христа, като се смили над децата си и му викат: „Ешрефе“, а той отговаря: „Аз не съм Ешреф, аз съм Серафим. Никого не признавам заради Христос“.

Подкарали Серафима вързан към Кърджали. Шест дни го разкарвали и през час, през два, го подлагали на зверски мъки. Но Серафим изтърпял мъченически всички издевателства и останал непоколебим... Когато се убедили, че няма да се откаже, закаран бива в Кърджали, където го осъждат на смърт чрез обесване. А в Кърджали, полуиздъхнал от мъченичата, Серафим бил обесен на една върба. Така завършил живота си Серафим и със своя подвиг доказал що значи силна вяра и обич към родината.“

Христовите новомъченици Борис и Серафим с добрия подвиг се подвизаваха, пътя свършиха, вярата опазиха и получиха венца на правдата (вж. 2 Тим. 4:7-8) според истинското обещание на нашия Спасител: „Бъди верен до смърт, и ще ти дам венца на живота“ (Откр. 2:10). Делото им е забравено на земята, но се помни на небето. От човеште не по-

лучиха слава, никои не е поставил надпис или поне кръст на мястото на мъченичествата им смърт, нито се отбелязват годишнини от подвига им дори в родния им град, но те са причастници на Божията слава и се радват на голямата награда, която Христос е обещал на Своите мъченици. „А душите на праведните са в Божия ръка и мъка няма да ги докосне. В очите на неразумните те минаваха за умрели, и край им се считаше за погнел, и заминаването им от нас – униожение; но те си пребъждат в мир...“ (Прем. Сол. 3:1-3). „Тогав праведните ще блеснат като слънце в царството на Отца си“ (Мат. 13:43).

Делото, за което новомъчениците Борис и Серафим Хакъеви проляха кръвта си – доброволното и свободно връщане на българомохамеданите към праотеческата им православна вяра – няма да умре, но в свое време ще принесе, и вечно принася благодатните си плодове пред Бога, защото, по думите на един Божи угодник, „не могат потомците на толкова поколения върващи синове на Православната църква, в дълбочината на сърцето си докрай да отстъпят от вярата на отците“. Делото на фанатичите, наложили исляма на родопските българи и държащи истината в несправда (Рим. 1:18), няма да устои, защото е извършено с нечовешка жестокост и винаги е било поддържано или с най-варварско насилие и проливане на много невинна кръв, или с принудително държане на българомохамеданите в пълно невежество и неграмотност и фалшифициране на историческата истина.

Димитър ЛЕВОВ

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ 2003

Абонирайте се
за официалните издания на Св. Синод на БПЦ
„Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Начини за абонамент: 1. Като лично се абонирате в редакцията; 2. Като изпратите пощенски запис на адреса на редакцията, с точния Ви адрес; 3. Чрез пощенски запис по банковата сметка на Синаodalно издателство: ТБ Бюхлим, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19, в. код: 66096608, сметка: 1018147018.

Поради увеличаване на пощенските разходи Синаodalно издателство е принудено да увеличи от 2003 г. цените на изданията си.

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ

за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Посочете изданието и периода от време, за което искате да се абонирате
(моля, попълнете четливо с печатни букви):

Име Презиме Фамилия
гр./с п. код
общ. обл.
ж.к. ул.
№ бл. вх. ап. тел.

Изпратете на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложена квитанция от пощенския запис или копие на платежното нареждане.
(Цените за абонамент и адресът на издателството са публикувани на в. стр.)

Станете разпространители

Синаodalно издателство Ви предлага да станете разпространители на нашите издания. Чрез публикуваната заявка могат да се поръчат над 5 бр. Продажната цена на „Църковен вестник“ ще е 0,60 лв., а търговската отстъпка – 0,10 лв., на сп. „Духовна култура“ – 1,00 лв., т.о. 0,20 лв. Отчитането става на тримесечие, като дължимите суми можете да изплатите чрез пощенски запис, по банков път или лично в редакцията.
За повече информация: тел. 980 30 16, 987 56 11, в.стр. 245.

ЗАЯВКА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ

на „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Желя да получавам за разпространение броя „Църковен вестник“
..... броя „Духовна култура“

Моля заявените бройки да ми бъдат изпращани на адрес:
Име Презиме Фамилия
гр./с п. код
общ. обл.
ж.к. ул.
№ бл. вх. ап. тел.

Попълнете заявката четливо и изчерпателно!

ОБРАЗИ НА БЪЛГАРСКАТА СВЯТОСТ

Светите 26 Зографски мъченици

и опитите за тяхното унищожаване

На 10 октомври Църквата чества паметта на св. 26 Зографски мъченици, загинали за вярата в 1276 г.

Повече от седем века след тяхната смърт в българската историческа наука се правят сериозни опити самото съществуване на Зографските мъченици да бъде отгърчено.

В авторитетния сборник „Светогорска обител Зограф“, издание на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (1996 г.), е публикувана статията на проф. Иван Божилов „Разказът за Зографските мъченици: легенди и факти“. Целият смисъл на текста е сингезиран в заключението: „Разорението на Света Гора и в частност на Зограф са събития, които са рожба на атонската легенда или фолклор, появили се най-рано през XV в. (гръцката традиция). „Мъчението“, както и всички други български варианти на събитията, вероятно са се появили малко по-късно и тяхното възникване е в тясна връзка с изготвянето на известни фалшификати като „Сводна грамота“ и „Калиманова грамота“.

Изминаха повече от шест години от публикацията на този текст с подобно съдържание и той все още не е получил своето опровержение. Означава ли това, че можем да се съгласим с твърдението на професора-историк?

Тук не става дума да противопоставяме верски доводи срещу „научните“ аргументи на Божилов, а да покажем логическата и научна несъстоятелност на аргументите му.

„Разказът за Зографските мъченици“ е добре известен и нееднократно публикуван. Съвсем накратко случката е следната. В 1275 г. в Лион се сключва уния между ромейския император Михаил Палеолог и римския папа. Повечето от монасите от Св. Гора се противопоставят на унията. В 1276 г. въоръжени „латини“ нападат Зографския манастир и изгарят в неговата кула 22-ма монаси и 4-ма миряни.

Професорът изгражда своята атака срещу мъчениците върху няколко основни акцента.

1. Ив. Божилов твърди, че „целият текст подсказва или поне създава такава впечатление, че никой от намиращите се в мана-

Изгарянето на 26-те Зографски мъченици, стенопис от северната стена на притвора на главния храм в Зографския манастир, зограф Митрофан, 1818 г.

Паметник на 26-те Зографски мъченици, издигнат в двора на манастира на мястото на изгорената кула

тира не е оцелял. Това поставя въпроса за извора на информацията, въз основа на която е изграден разказът.

Това твърдение е невярно. Никъде текстът не подсказва подобно нещо. Напротив. Изрично се спо-

менава, че дори един от 26-те мъченици – склисиархът Партеий – се е хвърлил от кулата и е проживял още 20 или 30 дни. По-не той би могъл да бъде източник на сведенията за мъченичеството на останалите 25 зографи.

2. Ив. Божилов твърди, че уж според текста при въпросния пожар „изгарят кулата и църквата или всичко, т. е. целият манастир“. И че следователно няма как да са се запазили 9 документа от преди 1275 г. „при положение, че всичко е опожарено и изгоряло“.

Това твърдение е невярно. Никъде в житийния текст не се твърди, че е изгоряло „всичко, т. е. целият манастир“; казано е изрично: „кулата и църквата изгоряха съвсем“. А всеизвестно е, че освен църквата и кулата във всеки голям манастир – в т.ч. и в Зограф – има и множество други сгради: жилищни крила, трапезария, съхранителница, болница, библиотека, параклиси, стопански крила и пр. Съвсем нормално е документите да са били съхранявани в някоя от многобройните неизгорели сгради.

3. Ив. Божилов оборва с множество педантични доводи колко несъстоятелен е броят на книгите („193“), които били изгорени при пожара. Но числото 193 не съществува никъде в текста. Там има просто една ръкописна грешка, която е прекрасно известна на всички, тъй като е указана още от първия публикатор на текста – проф. Йордан Иванов – който изказва хипотезата, че числото би могло да бъде 193. Дори и да обори това хипотетично число, Божилов не доказва несъстоятелността на текста, а само на хипотезата.

Впрочем грешки при боравенето с числа и цифри се правят често и от най-големите авторитети. Самият проф. Божилов прави подобна грешка, като посочва годината 1275 за пожара в Зограф. Но годината е дадена 6784 от сътворението на света, което прави 1276 от Р. Хр. Тук Божилов механично повтаря по-раншна подобна грешка на проф. Йордан Иванов.

Ив. Божилов е съставител и редактор на том III от авторитетната поредица „Стара българска литература“ (1983 г.), където самият той публикува житийния текст за Зографските мъченици под заглавието „Латините нападат Зограф“. В бележките към текста Божилов никъде не наемква за каквато и да било недостоверност на разказа. Дори числото 193 книги е

дадено като част от текста – а не като хипотеза на Йордан Иванов.

4. Пак по същата логика – след като отново твърди, че уж било изгоряло „всичко“ – Ив. Божилов посочва присъствието на Аравийската чудотворна икона на св. Георги (безспорно по-стара от края на XIII век) като аргумент, че пожар не е имало. Но вече видяхме, че от целия манастирски комплекс са изгорели само църквата и кулата, така че Аравийската икона може да се намирала в многобройните неизгорели сгради – и този аргумент отпада.

Всъщност нито един от аргументите на проф. Божилов не е основателен.

Латините в 1276 г. изгарят 26-те зографски икони и миряни. Но тяхното злодеяние унищожава само тленните обвивки на мъчениците. Светлата им памет остава и до днес да носи прославата им.

Проф. Иван Божилов се опитва да унищожи нетленната и вечна памет за мъчениците. Без нито едно състоятелно доказателство той се опитва да ги обяви за несъществуващи, за „рожда на легенда и фолклор“.

Георги ТОДОРОВ

Вече са в продажба официалните църковни календари за 2003 г. – джобен и степенен формат, издания на Българската патриаршия.

Единствено тези календари носят благословението на Българската православна църква.

Предупреждават се благочестивите християни да не купуват частни подобни издания. Това е противощърковен акт, подобен на закупуване на църковни свещи от частни търговци.

Църковните календари можете да намерите в храмовете и църковните магазини на каноничната Българска православна църква.

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА 2003 г.

„Църковен вестник“	сп. „Духовна култура“
1 година 21,00 лв.	1 година 18,00 лв.
6 месеца 10,50 лв.	6 месеца 9,00 лв.
3 месеца 5,25 лв.	3 месеца 4,50 лв.
Цена на 1 брой 0,60 лв.	Цена на 1 брой 1,00 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11
тел./факс 980-30-16

Главен редактор
свещ. АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ
Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Влохим, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в която да се изпише точният адрес и пощенският код на получателя!

Напомняме, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.